

'Katıksız bir şimdiki zaman'

Türkçede ilk kez yayımlanan "Moskova'da Yanlış Anlama", orta yaşı geçmiş bir çiftin çıktığı yolculukta beliren iletişim güçlüğü ve birbirini yeniden keşfedişini anlatıyor. Simone de Beauvoir'ın kaleme aldığı metin, bir krizin varoluşsal çözümlenmesiyle beraber yaşlanmanın getirdiği kimi sıkıntıları da ortalığa saçıyor.

□ Ali BULUNMAZ

Simone de Beauvoir'a popülist biçimde yaklaşanlar, onun Jean-Paul Sartre'la yaşadığı büyük aşkı ve aralarındaki tarihi dostluğu öne çıkarır. Ama gelin görün ki Beauvoir, Kıta Avrupası varoluşçuluğunun edebiyat kanadındaki en önemli isimlerinden biri olmasının yanında feminist hareketin de öncüsü bir kalem.

İkinci Cins, Başkalarının Kanı, Mandarinler, Uzun Yürüyüş ile Pyrrhus ve Cineas, Bir Genç Kızın Anıları, Kadının Hikâyesi ve Sessiz Bir Ölüm'le tüm dünyayı sallayan Beauvoir'ın hayli ilginç bir yapıtı artık Türkçede: Moskova'da Yanlış Anlama. **Kitap**, Beauvoir'ın uzun bir öyküsü ve yaşlılığa, iletişimsizliğe ve kadın-erkek ilişkilerine yoğunlaşıyor.

"ÇOK GENÇSİNİZ"

Beauvoir'ın 1966'da yazmaya başlayıp ertesi yıl tamamladığı Moskova'da Yanlış Anlama, ani bir karar değişikliğiyle Yıkılmış Kadın derlemesinden çıkarılır ve ilk kez 1992'de yayımlanır. Beauvoir'ın ağırlıklı olarak kadın-erkek ilişkisini anlattığı bu metin, iki cinsin bakış açısı arasındaki farkları yansıtmaması bakımından da önemli. Hal böyle olunca devreye o yıllardaki politik ortam, sosyal algı ve kimlik kavrayışı da giriyor. İnsanın aklına hemen Beauvoir'ın, 1962-1966 arası Sartre'la beraber sürekli davet edildiği SSCB'ye yaptığı seyahatlerden esinlenmiş olabileceği geliyor. Aslında **kitaptaki** SSCB eleştirileri, karşı cinsle bakış ve yorum farkları bunu destekliyor.

Beauvoir'ın anlattığı Nicole ve André çifti, hem politik hem felsefi hem de gayet saf biçimde insani tartışmalarıyla hepimizi günün birinde başımıza geleceklerle ve girişebileceğimiz kavgalarla yüzleştiriyor. Gençlik günleri geride kalmış, fiziken değişmiş ve artık daha fazla sorgulamaya girişen ikili, bir dolu umutla SSCB'ye giderken yanlarında belki de önceden birbirlerine açmadıkları soruları da alıyor.

André'nin geleceğe ümitli bakmasını sağlayan ayak bastıkları SSCB, aynı zamanda yakın geçmişe dek ona güven vermiş bir ülke. Nicole ise daha çok varoluşsal kaygılar taşıyor; yaşının getirdiği ve

kafasında dönüp duran "gelecek" öngörülerini hep hissediyor. Üstelik André'nin önceki evliliğinden olma kızı Macha'nın varlığı, ister istemez Nicole'ün kendini onunla karşılaştırmasına neden oluyor. Bazen kendini zamanın tam ortasında buluyor bazen de ondan kaçıyor, artık ne kadar yapabilirse. Ama tek gerçek, Nicole'ün ve André'nin "katıksız bir şimdiki zaman" da bulunduğu. Kavga da anlamsızlık silsilesi de çoğunlukla buradan alevleniyor.

O katıksız şimdiki zaman, Nicole'ü sarıp sarmalayan yaş ve vakit mevzusunu sürekli gündeme getiriyor. Her seferinde "çok gençsiniz" denmesi o gerçeği canlı tutuyor: "Genç kalmak hayatiyetini, neşeni, akıl sağlığını korumak demektir. O zaman, yaşlılığın payına düşen de alışılmışın dışına çıkmamak, sızlanıp durmak, beyni sulan-

mışlık oluyor."

Beauvoir'ın anlatımı, gençlik-yaşlılık, kadın-erkek zıtlığı minvalinde yürüyor. Etrafa serptiği dönemin politik ortamı ve varoluşsal bakış açısı ise konuyu sürekli besliyor. Bu da iletişim ve iletişimsizlik gibi bir ana malzemeyi getirip önümüze koyuyor.

ÖLÜM GELENE KADAR CAN SIKINTISI

Beauvoir, André ve Nicole çevresinde gidip gelen diyaloglarla geçmişe gömülmenin, ileriye gidişin yavaşlamasıyla nasıl belirginleştiğini de göstermeye uğraşiyor. Aslında bahsi geçen iletişimsizliğin kaynağında biraz da bu yer alıyor. Çünkü her ikisini de yoğun biçimde yoklayan eski günler, belli yanlış anlamaları ve geriye dönük sorgulamaları da taşıyor. "Keşke"ler fazlalaşırken "ölüm gelene kadar can sıkıntısıyla geçecek yıllar" gibi cümleler ağızdan dökülüyor. Bir zamanlar mutlu eden alışkanlıklar da zincire dönüşüyor; aşk da konuşulanlar da. Yan yana ama yalnız iki insanın birlikteliği; Nicole'ün teşhisi bu: "Ölüm korkusundan daha dayanılmaz olan var olma endişesi."

Beauvoir, öyle diyaloglar kurgulamış ki Nicole ve André arasındaki iletişimsizlik ve yanlış anlamalar dizisi, aslında her ikisinin de birbirine doğru teşhisler koymasını sağlıyor. Çünkü nihayetinde çiftimiz birbiriyle konuşmayı becerebiliyor. Bu, uzlaşmalar da birbirlerini yeniden keşfetmelerini kolaylaştırıyor.

Beauvoir, ikilinin seyahatini bir bakıma kendilerine yaptığı yolculuk şeklinde oluşturmuş. Dolayısıyla ikisini krize sürükleyen ne varsa aynı zamanda çözüme de götürüyor. Yani sorunları, Nicole'ün ve André'nin birbirini anlamasını sağladığından zenginliğe dönüşüyor. Sonuçta Beauvoir, bu kısa ama yoğun metinde ikilinin özeli gibi algılansa da anlattıklarıyla genel, hatta evrensel temalara yöneliyor. ■

alibulunmaz@cumhuriyet.com.tr

Beauvoir'ın ağırlıklı olarak kadın-erkek ilişkisini anlattığı bu metin, iki cinsin bakış açısı arasındaki farkları yansıtmaması bakımından da önemli.

Moskova'da Yanlış Anlama/ Simone de Beauvoir/ Çeviren: Aysel Bora/ **Yapı Kredi Yayınları**/ 88 s.